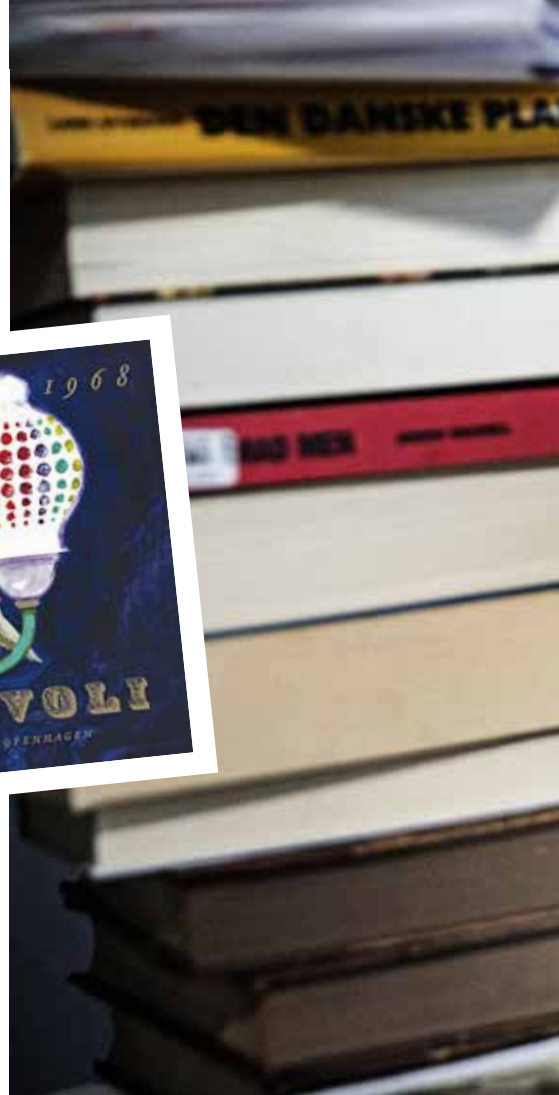
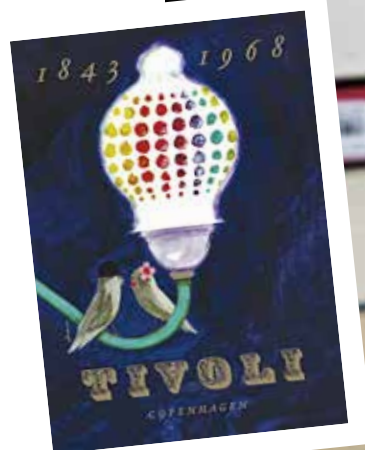

På jubilæumsplakaten til markering af Tivolis 125 år zoomede Ib Antoni ind på en af de klassiske Tivolilamper, hvor hans yndlingsfigurer, et par småfugle, nyder hinandens selskab.

Manden, hvis historie lå gemt på et loft i 40 år

I 1950'erne og 1960'erne var Ib Antoni typisk i de kulørte blade, hver gang han havde skabt en ny plakat

Af Louise Witt Foto Ulrik Jantzen og Antoni Legacy

Hun er mag.art. i litteraturhistorie, men det seneste halvandet år har Sara Alfort følt sig som detektiv.

Hun har været på konstant jagt efter selv det mindste stykke information om en mand, der qua sin kendis-status i 1950'erne og 1960'erne tit optrådte i ugebladene. Så forsvandt han ud i glemslen. Det skete, da han sprang fra tredje sal ved Hotel Hafnia-branden i København i 1973 og døde. Manden hed Ib Antoni.

Sara Alforts liv tog en drejning, da hun hørte det navn for første gang.

Det var under corona-nedlukningen forrige forår. Dengang arbejdede Sara som familie- og skoleskribent på den digitale avis Zetland. Ligesom alle andre danskere var hun hjemme, og på en gåtur i skoven blev hun ringet op og spurgt, om hun mon i sit netværk havde en skribent, der kunne hjælpe

med at skrive en bog – om bemeldte Ib Antoni?

"Hvem er det?" spurgte Sara Alfort, og få øjeblikke senere var hun fanget ind af hans historie.

I den anden ende af telefonen talte Kit Flensted fra Antoni Legacy – en virksomhed, der igennem cirka ti år har arbejdet på at få plakatdesignerens arv frem i lyset igen.

Ikoniske plakater

Kit Flensted fortalte, at mange danskere ikke kender navnet Ib Antoni, men at de fleste alligevel kender hans plakater. Det er fx den med klovnene Charlie Rivel for Cirkus Schumann eller det væld af finurlige tegninger af bl.a. gardere med blomster i kanonen, som Ib Antoni i efterkrigsårene designede for kunder som Københavns Turistforening og Udenrigsministeriet for at sælge Danmark og danske varer

i udlandet. Plakaterne viser Danmark som et hyggeligt eventyrmonarki med førsteklases fødevarer og modernistiske møbler af bl.a. Arne Jacobsen og Hans Wegner.

Da Ib Antoni døde, 44 år gammel, magtede den sørgende bror, Jørgen Antoni, ikke andet end at lægge alle hans sager op på loftet. Fire årtier senere genopdagede hans søn arven under tagspærre og satte sig for at få plakaterne frem i offentligheden igen.

Sara Alfort lyttede fascineret, ikke mindst til historier om Ib Antonis mod og udlængsel. Da han var 27 år gammel, løste han fx enkeltbillet til en syv dages sejlads fra Bergen mod New York, så han uden forudgående aftale kunne banke på hos USA's største reklamebureauer – og han fik faktisk job hos et af de mest kendte, Young & Rubicam, ligesom han siden kaprede det kendte LIFE-magasin som kunde.

Et detektivarbejde. Det var, hvad journalist Sara Alfort kastede sig over hver aften og weekend under corona-nedlukningen i 2020.

"Jeg fik totalt hjertebanken. Jeg syntes, det lød som den vildeste drømmeopgave," husker Sara Alfort.

"Tænk, her er en mand, der dels har haft et virkelig spændende og dramatisk liv, dels har spillet en vigtig rolle i vores historie. Hvordan kan det gå til, at hans historie ikke er blevet fortalt?" spurgte hun sig selv.

Bogprojektet skulle dog hurtigt vise sig at være en vanskelig detektivopgave.

Ganske vist var Ib Antoni en af sin samtids kendisser, der optrådte som attraktiv ungkarl i ugebladenes hjemme hos-artikler fra hjemmet i Rågeleje eller som blikfang i reklamer a la: "Jeg er også gået over til Prince". Alligevel var han ikke rigtig kendt af nogen. For Ib Antoni levede det meste af livet alene – med vekslende kærester, men aldrig med hustru eller børn. Broren døde i 2009, og nevøen Anton Antoni i

2019. Hvem skulle sætte ord på Ib Antoni?

Detektivarbejde

Mens mange danskere som deres coronaprojekt kastede sig over håndarbejde eller husprojekter, brugte Sara Alfort sine aftner og weekender på at dykke ned i Det Kongelige Biblioteks artikelsamling.

"Jeg ledte efter nøglen til hans historie. Der var alle de her notitser – to sætninger om, at nu havde han lavet den her plakater, men hvad var det for et liv? Jeg ledte efter et menneske, der kunne lukke op for, hvem han var," husker forfatteren.

"Jeg blev besat af min detektivjagt. Hvornår var det, han mødte en eller anden? Hvem kan jeg spore? Jeg vil mene, jeg har skrevet til i hvert fald 100 mennesker – eller mange flere. Jeg har slet ikke tal på det! Jeg kastede virkelig

mange snore ud i vandet, og der var utrolig mange gange, hvor der ikke var bid. Det var frustrerende, at der er ikke var nogen børn eller en kone, der var tæt på ham. Det var også frustrerende at finde frem til hans sidste kæreste, en kollega eller en nabo, og så var de blevet ramt af demens eller levede ikke mere. Jeg var også ude i – på Krak og Facebook – at søge på folk med samme efternavn, som dem jeg ledte efter, for at kontakte dem og spørge: Er du tilfældigvis i familie med det her menneske? Nogle gange var det rigtigt," fortæller Sara Alfort.

Detektivarbejdet endte med at sende hende så vidt omkring som en pressesekretær i det svenske kongehus og en virksomhedsleder i emiratstaten Dubai. Hun skrev til den svenske kronprinsesse Victorias sekretær, fordi den succesrige plakatermand gennem sit eksportarbejde for danske varer ➤

En stor del af sit liv havde Ib Antoni ikke en fast adresse, men rejste rundt i Europa og USA efter opgaver. Først til slut fik han fast base i Udsholt ved Rågeleje, hvor han her ses i sit arbejdsværelse.

► i 1960'erne blev ulykkeligt forelsket i likørproducenten Heerings datter, Rosemarie Heering, der endte med at gifte sig med den svenske prins Bertil Bernadotte i 1966.

Sara Alfort nærstuderede arkivalierne på Esbjerg Byhistoriske Arkiv – byen, hvor Antoni blev født. Brødrene Antoni voksede også op i Aarhus under besættelsen, og Sara Alfort kastede sig over beskrivelser af "Aarhus Universitet under Besættelsen". Da Sara Alfort i et gammelt interview læste, at Antoni altid logerede hos samme familie i Connecticut på sine rejser til USA, kontaktede hun Det Danske Udvandrerarkiv. Sådan fandt hun frem til daværende Carlsberg-chef i USA, afdøde Leif Wium, hvis nu voksne datter kunne fortælle om besøgene, der både bød på eksportsnak, fest og pjat.

Skat i natbord

Hele tiden drømte Sara Alfort om at finde Ib Antonis dagbog. Hun fik det næstbedste: Pludselig en dag dukkede broren Jørgen Antonis maskinskrevne erindringer op bagest i et gammelt natbord hos hans datter, Susanne Antoni. Hvilket fund! Sara Alforts snak med lederen af Lokalhistorisk arkiv i Esbjerg gjorde også, at han kom i tanke om Antonis kusine i byen – Bodil Hansen, som Sara Alfort besøgte. Ib Antonis gamle husholderske fra de sidste år i Rågeleje, 84-årige Inger Larsen, inviterede Sara Alfort på køretur i det nordsjællandske, hvor husholdersken kunne udpege Antonis hus. Husholdersken drak hver morgen kaffe med Antoni, og hun huskede den sidste chokerende morgen, hun låste sig ind.

Nu er alle informationsbidderne så samlet til én lang, billedrig historie på 312 sider om "Manden der tegnede Danmark". Det krævede tre måneders orlov fra journalistjobbet for Sara Alfort og masser af timer i familiens sommerhus i Sverige uden

hverken fjernsyn eller wi-fi-adgang og med tidslinjer og noter spredt overalt. Teksten er i øvrigt oversat til engelsk af hensyn til de mange turister, der fra starten har købt Antonis plakater som souvenirs.

Bogen fortæller historien om en ung mand med rigeligt drama i livet fra de første leveår. Moren var dansk, faren var tysk, og forældrene oplevede ikke alene konkurer og selvmord i deres nærmeste familie, men måtte leve adskilt under 2. Verdenskrig og klare sig, som de bedst kunne. Ib Antoni (f. 1929) og den to år yngre bror oplevede to gange bomberne springe. Først så de i 1939 nabobygningen smuldre fra deres senge i lejligheden i Esbjerg, så i 1944 i Aarhus gik de på vej hjem fra skole forbi det netop bombede og brændende Aarhus Universitet. De var også med til at begrave deres FDF-leder, der blev skudt af tyskerne.

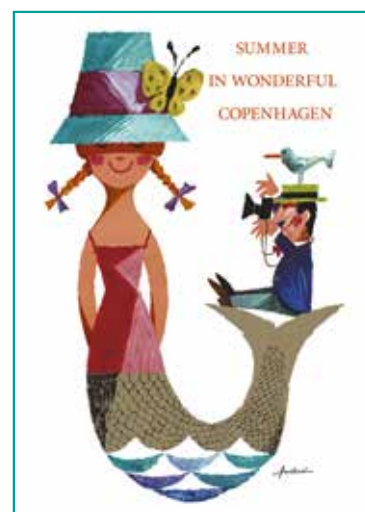
Brødrene manglede dog ikke mod på livet. Som ung mand tog Ib Antoni ofte månedlange pauser fra jobbet på et reklamebureau i Aarhus for at vandre ud og søge inspiration og opgaver i Europa. Broren sejlede rundt med et ØK-skib og flyttede siden til Canada. Samtidig var Ib Antoni et nervøst gemyt, fx med flyskræk.

"Jeg kan blive meget imponeret over, hvordan jeg er stødt på et skrøbeligt og nervøst menneske, og samtidig sagde han: Jeg skal da til New York. Jeg tager en båd og finder et arbejde. Alttså, den måde han alligevel har turdet på. Fordi han var perfektionistisk, har han taget spring, som han ikke turde tage. Det er utroligt inspirerende," mener forfatteren.

Klovn som selvportræt

Er der noget, der har overrasket dig i dit arbejde?

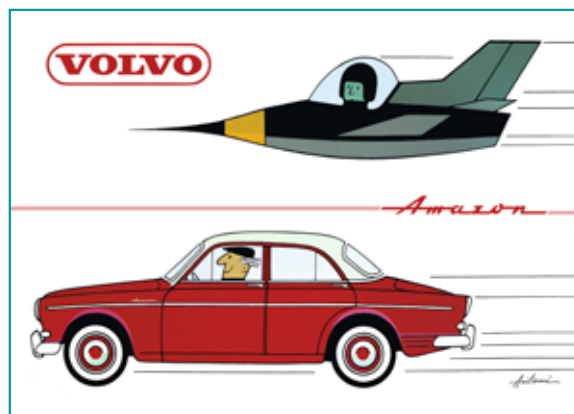
"Den indsats, man gjorde i efterkrigstiden for at sælge Danmark internationalt. Jeg var ikke klar over, at man

▲ Ib Antoni tegnede den officielle jubilæumsplakat til Københavns Turistforening, da foreningen kunne fejre 50-årsjubilæum i 1963. Han brugte i øvrigt Den Lille Havfrue som motiv hele karrieren igennem.

▲ Se verden fra en skæv vinkel. Det var et af de greb Ib Antoni typisk brugte i sin idéudvikling til nye plakater, fortalte han selv. Her ses en plakat lavet for A.M. Hirschsprung & Sønner i 1959.

Reklamen her er en ud af en serie, som Ib Antoni tegnede for Volvo i 1959.

gjorde så massiv en indsats for at få økonomien i gang og sælge Danmark som brand. Vi har en selvforståelse i dag, der har rødder i den indsats, der skete i efterkrigstiden,” mener forfatteren.

Med alt det drama, Ib Antoni havde i sit liv, er det på sin vis grotesk, at han endte med at sælge Danmark som det lille, uskyldige land med blomster i kanonen.

”Måske hænger de to ting godt sammen? Man skaber sig en sammenhæng i sin kunst – får tingene til at hænge sammen på papiret. Jeg tror, han har været ret rodet indeni. Det var lang tid, før han slår sig ned. Han var et nervøst og rastløst menneske, der rejste rundt med sin kuffert. Han virker som et menneske, der har haft sit at slås med, men det har drevet ham videre, og han har fået skabt en sammenhæng på papiret. Måske har han haft behov for at tegne et hjemland, der var fint og rart og med små fugle?” funderer hun.

Antonis mest kendte motiv er klovnen Charlie Rivel. Sara Alfort har sit bud på, hvorfor den gør indtryk.

”Jeg tror, der er rigtig meget af ham selv i den tegning: Den melankoli og den alvor, der er i plakaten, ser jeg meget som ham selv. Det er nok langt hen ad vejen et selvportræt,” mener hun.

Sidste punktum er for længst sat, og lige nu har Sara Alfort kastet sig over et nyt bog-projekt. Skulle der dukke nyt op om Ib Antoni, er Sara Alfort dog ➤

► klar til at genoptage historien. Særligt én person har hun ikke kunnet glemme.

I en boligreportage fra 1968 i Ekstra Bladet optræder Ib Antoni med sin daværende kæreste Susanne og hendes datter Lotte. Uden efternavn. Sara Alfort har ledt og ledt, bl.a. efter skoleelever med navnet Lotte i Rågelejes skoler i 1960'erne. Hun har også efterlyst mor og datter på Facebook. At bruge et computerprogram, der kan genkende ansigter, er måske næste skridt? Ib Antoni er nemlig svær at slippe. ■

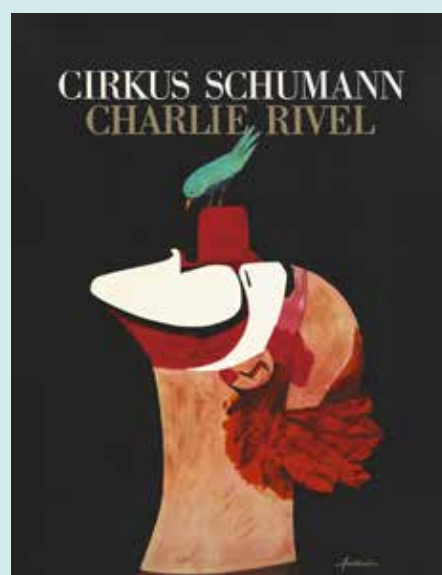

Sara Alfort har skrevet til langt over 100 mennesker for at finde nogen, der kunne hjælpe med at stykke historien om plakmanden Ib Antoni sammen.

VED DU MERE?

Kendte du reklamemanden Ib Antoni (1929-1973)? Måske hans daværende kæreste Susanne og hendes datter Lotte, som han boede sammen med i Rågeleje i 1966?

Hvis du har noget at føje til historien om den succesrige plakmand, så vil forfatteren bag "Manden der tegnede Danmark", Sara Alfort, gerne høre om det. Kontakt hende på mail: sara.alfort@gmail.com

Ib Antonis talent

Vi har bedt plakatdesigner Finn Nygaard udvælge tre Ib Antoni-plakater og sætte ord på, hvad der gør præcis disse plakater så gode.

Med et cv, der tæller mere end 850 plakater, herhjemme for kulturinstitutioner som bl.a. Aarhus Festuge og Aarhus Jazz Festival, kan grafiker Finn Nygaard, 66 år, tælles blandt de mest markante nulevende, danske plakatdesignere.

Navnet Ib Antoni har Finn Nygaard kendt, siden han voksede op i Aarhus. De to plakatdesignere har sågar gået på samme folkeskole, Finsensgade Skole, bare med årtiers mellemrum.

Om reklameplakaten for Kawo-regntøj, 1958

"Den gule regnfrakke fungerer som blikfang på den grønne flade. Motivet er lige på og hårdt i forhold til beskueren. På den måde ser du reminiscenser fra de gamle plakatmestre som Ib Andersen, Sven Brasch og Aage Rasmussen. Det er fx Aage Rasmussens DSB-plakat fra 1937, hvor toget kommer buldrende lige i hovedet på beskueren. Her er det gjort på en moderne måde. Plakaten er rykket et andet sted hen. Der er en formidabel humor. Man bliver ikke færdig på én gang, men tænker: Det var lige godt pokkers. Manden har vendt piben om. Hunden går også under regnfrakken. Hunden er hellig med en glorie over hovedet. Ib Antoni bryder med de gængse normer og er underfundig. Jeg tænker, han må have haft det sjovt, da han lavede den. Det er en ren klassiker."

Om reklameplakat for Københavns Turistforening, 1961-62

"Her tror jeg, Ib Antoni er Antoni, som vi kender ham. Jeg ved ikke, om han er 100 pct. Antoni endnu, men han er godt på vej. Stilen er dejligt blød og genkendelig. Plakaten er sjov og underfundig. Det er sjovt med en fuglerede i bjørneskindshuen og blomster i kanonen – det passer godt til danskernes fredelige og uhøjtidelige selvpfattelse, men samtidig viser det også Danmark som det her lidt eventyragtige turismål. Her lægger du mærke til det store, sorte felt, og øjnene følger så hans tamburstav, der fører ned til snoren på kanonen. Der er en spænding i plakaten – trækker soldaten i snoren, så blomsterne flyver af sted? Man kan ikke lade være med at smile."

Om reklameplakat for Cirkus Schumann, Charlie Rivel, 1967

"Det er kronen på værket: Charlie Rivel-plakaten er Ib Antonis bedste plakat – og den bedste klovneplakat nogensinde. Øjnene bliver fanget af de hvide felter på den mørke baggrund. Alt overflødigt er skåret væk. Det ser man også, hvis man kigger på hans skitser forud for plakaten. Her har han tegnet nogle børn med, men de er ikke nødvendige for fortællingen og er røget ud. I stedet er fuglen – som er så klassisk et motiv for Ib Antoni – blevet klovnenes publikum. Når jeg laver plakater for fx Aarhus Jazz Festival er det ultimative, når jeg kan se og høre lyden af jazz i plakaten. I Charlie Rivel-plakaten kan jeg høre klovnenes klagende lyd. Det er stærkt gjort med en plakat. Jeg ville ønske, jeg selv havde lavet den."

KONKURRENCE:

Mester i plakatkunst

Det er det enkle, der holder. Det gælder også den plakat-kunst, tegneren Ib Antoni står bag. Klovnen Charlie Rivel, der balancerer med en turkis fugl på sin opstoppørnæse. Eller den marcherende garder med den gigantiske bjørneskindshue, der huser en lille fuglerede på toppen.

Ib Antonis produktion er formidabel, skønt han kun blev 44 år. Forfatteren Sara Alfort har skrevet en biografi om ham med titlen "Manden der tegnede Danmark – fortællingen om Ib Antoni". Antoni Legacy har doneret tre eksemplarer af bogen til Ældre Sagens læsere. Vil du vinde en af dem, kan du gå ind på hjemmesiden aeldresagen.dk/konkurrence og skrive dit navn og adresse. Eller send os et postkort med navn og adresse, så vi har det i hænde senest 1. marts. Adressen er: Ældre Sagen, Snorresgade 17-19, 2300 København S. Mærk kortet "Plakatkunst".

Vinderne får direkte besked.